

Návod rychlá diatonická modulace:

Modulujeme-li rychlou diatonickou modulací, tedy modulací využívající spoj dvou akordů (první ve výchozí tónině, druhý v cílové, oba v určitém poměru od sebe), máme pro modulace do vyšší i do nižší tóniny vždy dvě možnosti:

Modulace do vyšší tóniny:

- spoj moll akordu s durovým o č.5 výše (analogie spoje mollové T s durovou D)
- spoj dur nebo moll akordu s dur od v.2 výše (analogie spoje S – durové či mollové - s durovou D), lze užít dvakrát za sebou

Modulace do nižší tóniny:

- spoj dur akordu s mollovým o č.4 výše (analogie spoje T s mollovou S)
- spoj dur akordu s durovým o m.2 výše (analogie spoje D-VI – řešíme vždy klamným spojením)

Postup vyhledání akordu:

U modulací **do vyšších tónin** je výhodnější vybírat akordy v cílové tónině, protože jde vždy pouze o akordy durové. Následně pak hledáme akord o příslušný interval níže (mollový o č.4, dur/moll o v.2). Modulujeme-li **do nižší tóniny**, je výhodné vypisovat durové akordy tóniny výchozí a prověřovat vazbu o příslušný interval nahoru.

Postup vytvoření struktury modulace:

Jakmile máme vhodnou dvojici akordů, dotvoříme celou strukturu modulace tak, že obě tóniny harmonicky upevníme. Tento postup je shodný se všemi dalšími pravidly obyčejné diatonické modulace, ale pro úplnost ještě shrňme: **K upevnění tóniny slouží harmonická kadence obsahující jak subdominantní funkci, tak dominantní** (schválně zde není užit termín akord, ale funkce, protože např. subdominantní funkci může zastupovat jak kvintakord S nebo II, tak septakord druhého stupně ve funkci střídavé dominanty, stejně jako později akord N6, dominantní funkci představuje např. dominantní kvintakord, septakord nebo i průtažný kvartsextakord na dominantě D6/4 5/3).

Modulujeme-li přes akord kadenční, lze kadenci pouze poupravit – T S D, T D T6 S, T D II, T S D T, modulujeme-li přes akordy vedlejších funkcí, klademe je za kadenci, např. T S D III, T S D VI.

V cílové tónině užíváme **doporučený postup akordů VII III VI S/II D T**, v případě přemodulování na akord dominanty vstupujeme do této formule před VI. stupněm a je nutné provést klamný spoj (D VI S/II D T).

Příklad modulace z B dur do H dur: - vypíšeme si na pravou stranu (protože jde o tóninu cílovou) durové akordy tóniny H dur, tedy akordy T, S, D. Vlevo pak připojíme akordy splňující dané pravidlo a zjistíme, zda leží v tónině B dur (= vyhovují, tedy můžeme tuto modulaci provést) a nebo neleží v B dur (= nevyhovují pravidlu, tedy nelze tímto postupem modulovat). U spoje o v.2 je akord uveden s lomítkem u terciového tónu, protože je zde možný jak mollový, tak durový akord.

Spoj o č. 5	B dur: moll akord	č.5	H dur: dur akord
	e-g-h – nelze, e, h neleží v B dur		T – h -dis-fis
	a-c-e – nelze, e neleží v B dur		S – e -gis-h
	h-d-fis – nelze, h, fis neleží v B dur		D – fis -ais-cis

Tímto postupem nelze z B dur do H dur přemodulovat

Spoj o v.2	B dur: moll/dur akord	v.2	H dur: dur akord
	a-c/cis-e – nelze, e neleží v B dur		T – h -dis-fis
	d-f-a – lze, jde o akord III. stupně		S – e -gis-h
	e-g/gis-h – nelze, e, h neleží v B dur		D – fis -ais-cis

Tímto postupem lze z B dur do H dur přemodulovat, vhodnou vazbou je III. stupeň B dur (d-f-a), který spojíme s akordem subdominanty H dur (e-gis-h).

Nyní tedy **dotvoříme celou modulaci připojením uspokojivých kadencí v obou tóninách** (kadence musí obsahovat subdominantní i dominantní funkci) – např. T S D III – S D T.

U náhodné dvojice tónin můžeme při modulaci do vyšší tóniny narazit i na případ, kdy jednoduchou modulační cestu nenalezneme, lze pak řešit zdvojením modulace o velkou sekundu dvakrát za sebou:

Příklad modulace z As dur do E dur:

Spoj o č. 5	As dur: moll akord	č.5	E dur: dur akord
	a-c-e – nelze, neleží v As dur		T – e-gis-h
	d-f-a – nelze, neleží v As dur		S – a-cis-e
	e-g-h – nelze, neleží v As dur		D – h-dis-fis

Tímto postupem nelze z As dur do E dur přemodulovat

Spoj o v.2	As dur: moll i dur akord	v.2	E dur: dur akord
	d-f(fis)-a – nelze, neleží v As dur		T – e-gis-h
	g-b(h)-d – nelze, neleží v As dur		S – a-cis-e
	a-c(cis)-e – nelze, neleží v As dur		D – h-dis-fis

Tímto postupem rovněž nelze z As dur do E dur přemodulovat přímo, lze ale použít dva tyto postupy za sebou, tedy modulovat např. přes akord III. stupně c-es-g do akordu d-fis-a (splněno pravidlo spoje o v.2, akord moll doškálný v As dur je spojen s akordem dur) a tím pak do e-gis-h, čímž se dostáváme na tóniku tóniny E dur (tentokrát spoj splňují akord dur s akordem dur o v.2 výše, který je doškálný v E dur). Celá modulace by tedy vypadala takto: T S D III – d-fis-a – T S D T. (akord d-fis-a zd nemá funkční značku, protože nezastupuje konkrétní funkci žádné tóniny)

Příklad modulace z D dur do Es dur:

Spoj o č.4	D dur: dur akord	č.4	Es dur: moll akord
	T – d-fis-a		g-b-d – lze, leží v Es dur na III. stupni
	S – g-h-d		c-es-g – lze, leží v Es dur na VI. stupni
	D – a-cis-e		d-f-a – nelze, a neleží v Es dur

Spoj o m.2	D dur: dur akord	m.2	Es dur: dur akord
	T – d-fis-a		es-g-b – lze, leží v Es dur je tónikou
	S – g-h-d		as-c-es – lze, leží v Es dur je subdominantou
	D – a-cis-e		b-d-f – lze, v Es dur je dominantou

Pokud budeme chtít vybrat nejvhodnější z daných variant, vždy bude výhodnější na provedení spíše modulace užívající krok č.4 než m.2, ve které je nutné provádět klamný spoj. Příklady modulací se spojem přes č.4 tak mohou být např. T S D T – III VI S D T T D T6 S – VI S D T